

Drug problem je vprašanje konserviranja pri translociranju in ohranitev lesenih in kamnitih stavb. V muzeju na prostem pri Gospe sveti, ki stoji že ok. 30 let, so morali veliko streh stavb na novo obnoviti. To pomeni pri strehah, kritih s slamo in lesom, drag in mučen postopek, če vso stvar gledamo iz vidika nabave pravega materiala za prekritje. Tudi varnost in vzdržljivost sredstev za konzerviranje lesa mora biti relativirana; nenaseljene stavbe so splošno še bolj podvržene škodljivim vplivom in zaradi tega še posebej ogrožene. K temu je treba dodati še množice obiskovalcev in še številne druge vplive.

Končno ima muzej na prostem tudi organizacijske probleme že od samega začetka delovanja muzeja dalje, ki si jih le težko predstavljamo, če pomislimo na prenos, opremljanje in varovanje celih objektov in da ne pozabimo, da muzej potrebuje tudi obiskovalce, da lahko obstaja. Tu pridemo do didaktičnih in muzejsko pedagoških vprašanj, ki so zelo pomembna in ki so podvržena mnogovrstni menjavi. Avstrijski muzej na prostem ima včasih 120000 obiskovalcev letno, nizozemski Openluchtmuseum v Arnhemu pa ima ob nedeljah včasih celo 9000 obiskovalcev dnevno. To zanimanje je treba seveda vedno znova vzpodbujati, za kar so potrebne dodatne postavitve in posebne prireditve, ki dopolnjujejo konservatorsko-strokovne aspekte muzejske zbirke.

Tu so površno navedeni samo nekateri osnovni problemi, ki namigujejo na cel sveženj novih vprašanj in nalog, na katere bi moral opozoriti. Ne smemo pozabiti, da so ta vprašanja skozi krajevne odnose in predvsem po daljšem obdobju delovanja specificirana in modificirana še naprej, tako da je zelo težko delati zaključke oz. deliti popolne informacije in nasvete.

PRIZADEVANJE PO IDENTITETI MUZEJA NA PROSTEM

dr. JAROSLAV ŠTIKA

Izraz identiteta v navezi na muzej na prostem vsebuje prizadevanje po identiteti, po povezanosti z naravo, s pokrajino ali narodom, z življenjem in kulturo naših prednikov, po identiteti z etničnimi in estetičnimi normami pokrajine in ljudi. Beseda identiteta pomeni skupek cele vrste aktivnosti in filozofskih koncepcij, kot jih npr. predstavljajo tradicionalizem, regionalizem, patriotizem, nacionalizem, historizem, folklorizem itd. Prizadevanja po identiteti v tem smislu ni manjkalo pri nobeni ustanovitvi in zgraditvi muzeja na prostem.

Dejavnost muzeja na prostem podpira prizadevanja po identiteti pokrajine ali naroda in je bistvena sestavina tega prizadevanja. V pojem identitete, pa naj gre za

pokrajinski, nacionalni ali kulturni pomen, so vštete številne aktivnosti in stališča, ki pogosto nimajo nobenih osnov, ampak temeljijo tem bolj na naših občutkih in predstavah. Ta občutkovni in ogledni potencial več ali manj pospešuje namero muzeja, pri tem pa muzej včasih postane celo center teh namer.

Muzej je torej lahko v pomoč pri strokovni upravičenosti teh prizadevanj za identiteto, vendar po drugi strani muzej lahko vsestranska stališča tega prizadevanja akceptira in njene nosilce, to pomeni tudi obiskovalce muzeja, podpre. Važno je te zveze jasno spoznati in kvalificirati.

Ali je sožitje kot načrt muzeja na prostem s prizadevanjem po identiteti sploh možno? Na eni strani je načrt zvesta predstavitev preteklosti, na drugi strani pa predstavitev čustvenega odnosa kot npr. patriotizem in nacionalizem, katerih sestavina je tudi slika preteklosti, ki pa ne izhaja nujno iz strogo znanstvenega spoznanja. Odgovor na to vprašanje je precej jasn. Pri zametkih večine muzejev na prostem stoji v ospredju prizadevanje po identiteti in v praksi prihaja vedno znova do polarizacije obeh stališč, pri čemer se pri prvem opira bolj na znanstvena spoznanja pri drugem pa na tip. Tega dejstva sicer ne priznamo radi, muzejski delavci nastopajo s trditvijo, da predstavljajo preteklost v njeni nespremenjeni obliki.

Muzej na prostem ustvari bistveno prijaznejšo predstavo o življenju v preteklosti od resničnosti. To protislovje med zgodovinsko realnostjo in njeno predstavitvijo v muzeju na prostem ne bi smelo biti zamegljeno. Tu pride do važne vloge kustosov in drugih medijev, ki služijo obiskovalcu (tiskovine, filmi...).

Milje muzeja na prostem postaja priljubljen prostor za najrazličnejše aktivnosti. Muzej postane osrednja točka prizadevanja za regionalno, oz. nacionalno identiteto, za prostor, kjer se v duhu izživlja domača ljudska tradicija. Nevarnost dezinformacije pri tem je velika. Obiskovalec zamenjuje tradicionalne oblike z rekonstrukcijami, z odmevi ustvarjanja in z novimi aktivnostmi med narodom. Za tako obliko aktivnosti se lahko odločimo pod pogojem, da smo v stanju jasno in razumljivo ločevati, kaj spada k posnetku preteklosti in kaj ne. Torej moramo vse pošteno označiti in poimenovati.